

Autoreferat

Imię i nazwisko:

Przemysław Mazur

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

– 2014: doktorat w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o polityce, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydział Humanistyczny, tytuł rozprawy doktorskiej: *Kształtowanie się idei narodowej Łemków w XX w.*, praca napisana pod nadzorem prof. dr hab. Michała Śliwy, recenzowana przez dr hab. prof. UWr Jerzego Juchnowskiego (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. prof. UW Rafała Chwedoruca (Uniwersytet Warszawski), dr hab. prof. UP Stanisława Kiliana (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), praca oceniona z wyróżnieniem.

– 2004: dyplom magistra politologii, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych, tytuł pracy dyplomowej: *Ideologiczne i historyczne uwarunkowania świadomości narodowej Łemków*, promotor: prof. dr hab. Barbara Stoczewska.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

– od 1.10.2015 – nadal: adiunkt, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie (obecnie Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej – UKEN), w tym:

- od 1.10.2015: Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej,
- od 1.10.2018: Instytut Nauk o Bezpieczeństwie,
- od 1.10.2022: Instytut Bezpieczeństwa i Informatyki.

3. Omówienie osiągnięć, których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2021 r. poz 478 z późn. zm.):

a) główne osiągnięcie naukowe

Monografia: Przemysław Mazur, *Ruch islamistyczny w konflikcie syryjskim (2011-2021)*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej, Kraków 2024, ss. 795 , ISBN 978-83-8084-970-9.

Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. płk rez. Jarosław Wołęjszo, dr hab. Fuad Jomma, prof. Uniwersytetu Szczecińskiego.

Sytuacja problemowa

Współczesne środowisko bezpieczeństwa cechuje się złożonością i różnorodnością, przy jednocześnie rosnącej dynamice zachodzących procesów. Samo rozumienie tego pojęcia i jego katalog ulega poszerzeniu, co stawia coraz to nowe wyzwania dla nauki i wymusza jej multi-, inter- i transdyscyplinarność.

Wiosną 2011 roku wybuchł konflikt w Syrii, który trwa do dzisiaj. W jego wyniku zginęło, według różnych szacunków, od 350 000 do 600 000 ludzi. Ocenia się, że z Syrii wyemigrowało 5,6 mln ludzi, w tym 2,5 mln dzieci. Żyje całe pokolenie dzieci, które nigdy nie zaznało pokoju. Rząd z Damaszku nadal nie nadzoruje całości terytorium państwa i do dzisiaj stacjonują tam wojska: amerykańskie, brytyjskie, irańskie, rosyjskie oraz tureckie. Część terytorium jest kontrolowana przez aktorów niepaństwowych, takich jak: Haj'at Tahrir asz-Szam, Hezbollah, Syryjska Armia Narodowa (proturecka), Syryjskie Siły Demokratyczne (głównie Kurdowie), Turkeyska Islamska Partia (Ujgurzy), itd.

Badania miały na celu po pierwsze, opis konfliktu syryjskiego, głównie w perspektywie znaczenia ruchu islamistycznego. Po drugie, dążyły do zanalizowania samego ruchu w Syrii i wzajemnych implikacji między globalnym salafickim dżihadyzmem a konfliktem w tym państwie; wskazania zachodzących korelacji oraz dowiedzenia, co zdecydowało o jego sukcesach i porażkach. Niemniej konflikt ten, jak mało który wcześniej, uwidoczniał, że w globalizującym się świecie nie ma „samotnych wysp” i jego lokalność miała swoje konsekwencje międzynarodowe i *vice versa*. Badania te zatem nie miały tylko wymiaru partykularnego, ale też odnosiły się do pewnych bardziej uniwersalnych wnioskowań. Dotyczy to bezpieczeństwa innych podmiotów, w tym Polski, zwłaszcza w kontekście kolejnych fal migracyjnych, mniej czy bardziej spontanicznych i terroryzmu. Badany konflikt wpisuje się zarówno w problem globalnego terroryzmu islamistycznego, ale też był wyraźnym prognostykiem dynamizowania się ładu globalnego. To w Syrii Rosja zgłosiła bardzo wyraźnie swoją akcesję do proponowanego tzw. koncertu mocarstw. To tutaj zdobywali swoje doświadczenie dowódcy, ale też poszczególni żołnierze, zwłaszcza lotnictwa. Wystarczy przeanalizować choćby życiorysy tych najważniejszych dla wojny z Ukrainą. Uwidoczniał też napięcia między tzw. Zachodem i swoistym blokiem antydemokratycznym (Iran, Rosja,

Chiny). Konflikt ten zatem należy traktować jako element składowy zachodzących zmian w globalnym układzie sił.

Założenia metodologiczne

Badania były wieloaspektowe, miały charakter holistyczny i dotyczyły procesu wzajemnego oddziaływania na siebie różnych podmiotów (państwo, grupy społeczne, organizacje, jednostki), w których występowała świadomość faktycznej lub wyimaginowanej niezgodności celów i interesów. Badania nad bezpieczeństwem w swym syntetycznym, uniwersalnym ujęciu, różnią się od nauk o stosunkach międzynarodowych w ujęciu przedmiotowym i nie badają tylko państw jako zasadniczych uczestników stosunków międzynarodowych. Przeprowadzone analizy koncentrowały się na jednostkach posiadających własny system wartości, nieformalnych grupach społecznych, celowo wyodrębnionych i formalnych organizacjach oraz sformalizowanych i terytorialnie rozpoznawalnych strukturach działających na podstawie prawa (od rodziny po państwo), a nawet na grupach państw. Bezpieczeństwo narodowe to ludzie, urządzenia i przyroda, a w sferze konceptualnej to teorie, doktryny i normy (wzorce, reguły, formy). Zatem badania objęły szereg dziedzin, w tym bezpieczeństwa: politycznego, militarnego, ekonomicznego, społecznego, ekologicznego (np. w zakresie wykorzystania wody jako broni), kulturowego, informacyjnego, cybernetycznego, powszechnego i publicznego. Wszystkie te aspekty zostały wzięte pod uwagę w procesie badawczym. Wpisują się one zarazem w pewien problem, jaki dotyka nauki o bezpieczeństwie w zakresie jej tożsamości jako dyscypliny i potrzeby jej wsparcia przez nauki pomocnicze. Metodologia badań bezpieczeństwa na gruncie nauk społecznych, przede wszystkim dotyczy sfery społecznej czyli ontologicznej i stosunku naszej wiedzy do niej (epistemologii). Znajdziemy w nich analizy z zakresu wszystkich wymienionych podejść. Widoczne jest też zastosowanie metodologii charakterystycznej dla nauk politycznych, co w polskich realiach nie jest niczym niezwykłym i wpisuje się przede wszystkim w zakres badań nad bezpieczeństwem narodowym.

Analizie poddałem największe grupy, m.in.: Państwo Islamskie (ISIS/IS/Daisz), Dżabhat an-Nusra (wraz z późniejszymi zmianami), Ahrar asz-Szam i Bractwo Muzułmańskie (Bracia Muzułmanie) oraz działające jedynie w wymiarze lokalnym: Dżaisz al-Islam, Liwa at-Tauhid, Dżaisz al-Izza, Nour ad-Din az-Zenki. Szacuje się, że w 2013 r. w Syrii działało 13 głównych grup rebeliantów. Licząc mniejsze, amerykańska Defense Intelligence Agency (DIA, Agencja Wywiadu Obronnego) doliczyła się 1,2 tys. grup

rebeliantów, stąd wprowadzenie ogranicznika w analizie, do tych najważniejszych i reprezentatywnych.

Do najważniejszych celów badawczych w publikacji należą:

1. Odtworzenie przebiegu konfliktu w Syrii w perspektywie ruchu islamistycznego.
2. Skatalogowanie i opis najważniejszych formacji islamistycznych w Syrii.
3. Poznanie *modi operandi* formacji islamistycznych.
4. Poznanie wpływu konfliktu w Syrii na ruch islamistyczny na Kaukazie i Azji Środkowej.
5. Ukazanie znaczenia aktorów niepaństwowych we współczesnym konflikcie i ich relacji z państwami.

Wpisują się one zatem w cele nauk o bezpieczeństwie, rozumianych jako system wiedzy o zagrożeniach oraz organizacjach, strukturach, strategiach i sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom w skalach: globalnej, narodowej i lokalnej, zwłaszcza w zakresie identyfikacji zagrożeń, rozwoju sytuacji kryzysowych, projektowaniu systemów i poszukiwaniu sposobów zapewniających utrzymanie bezpieczeństwa na oczekiwanym poziomie.

Pytania badawcze

Do osiągnięcia celów badawczych postawiono szereg pytań badawczych.

Ad 1. Dla pierwszego celu to przede wszystkim:

- Jakie były przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne konfliktu w Syrii?
- Jaka była chronologia wydarzeń i ich dynamika?
- Jak przebiegał konflikt i jakie znaczenie w nim miał ruch islamistyczny?
- Jakie czynniki wpłynęły na podjęcie walki przez ruch islamistyczny w Syrii i jakie były cele strategiczne?

Ad 2. W celu poznania najważniejszych aktorów ruchu islamistycznego, zadano następujące pytania:

- Czy ruch ten był jednorodny i na czym polegały różnice między poszczególnymi aktorami?
- Które formacje były najistotniejsze w konflikcie? Jak powstały i jak działały?

- Na czym polegają różnice w taktyce politycznej i ideologii poszczególnych organizacji?
- Czy występujące różnice mogły przyczynić się do porażki ruchu islamistycznego?

Ad 3. Na poznanie *modi operandi* formacji ma pozwolić uzyskanie odpowiedzi na pytania:

- Jakie są *modi operandi*? Czy można mówić o procesie kumulacji wiedzy i doświadczeń z kolejnych działań islamistów na całym świecie?
- Czy występują różnice między opisywanymi formacjami w zakresie szkolenia, uzbrojenia, taktyki i sztuki operacyjnej?
- Co konflikt w Syrii wniósł nowego do *modi operandi* islamistów?
- W jaki sposób pozyskiwano broń i amunicję oraz czy posiadano zdolności do konstruowania i udoskonalania techniki wojskowej?

Ad 4. Poznanie wpływu konfliktu w Syrii na ruch islamistyczny na Kaukazie i Azji Środkowej umożliwić może uzyskanie odpowiedzi na pytania:

- Jakie może mieć przełożenie na bezpieczeństwo w innych państwach konflikt w Syrii? Czy realne jest powstanie podobnych problemów, jak w Syrii, na Kaukazie czy w Azji Środkowej?
- Jaka była skala udziału bojowników z Kaukazu i Azji Środkowej w konflikcie syryjskim?

Ad 5. Dla ukazania znaczenia aktorów niepaństwowych na przykładzie konfliktu w Syrii, postawiono m.in. pytanie:

- W jakim stopniu gracze niepaństwowi faktycznie są niezależni od państw narodowych i jaki jest wpływ państwa na nich?

Pytania te zatem wpisują się w problemy badań nad bezpieczeństwem, zwłaszcza w zakresie: historii bezpieczeństwa, bezpieczeństwa globalnego, narodowego, publicznego i społecznego, identyfikacji oraz oceny zagrożeń w skali globalnej, krajowej i lokalnej oraz terroryzmu międzynarodowego.

Hipoteza badawcza

Podstawowa hipoteza badawcza, którą sformułowałem, brzmi następująco: istnieje przypuszczenie, że ruch islamistyczny posiadał szereg kompetencji politycznych, ideologicznych i militarnych, aby przejąć władzę w państwie, podczas konfliktu syryjskiego.

Ponadto sformułowałem hipotezę uzupełniającą. Otóż przypuszcza się, że islamiści w Syrii – korzystając z doświadczeń globalnego dżihadu oraz własnych – wypracowali wiele kompetencji w zakresie własnej sztuki wojennej (*modi operandi*).

Dla procesu weryfikacji hipotez przygotowano szereg tez szczegółowych:

- globalny islamizm miał wpływ na przebieg konfliktu syryjskiego i zaangażowania w nim formacji islamistycznych, które wspierał ideologicznie, finansowo, politycznie i militarnie,
- ruch islamistyczny był podzielony wewnętrznie, co uniemożliwiło mu zwycięstwo,
- formacje islamistyczne – wykorzystując doświadczenie globalnego ruchu islamistycznego i zdobywając własne oraz przez specyfikę konfliktu w Syrii – wykształciły swoje *modi operandi*, które mogły być wykorzystywane w innych konfliktach o podobnej specyfice,
- ideologia i ruch podlegają ciągłej ewolucji, nie są jednorodne i ulegają wielu podziałom wynikającym z rozumienia dżihadu, celów strategicznych, obranej taktyki, a nawet podziałów personalnych,
- formacje islamistyczne mogą być wykorzystywane przez podmioty państwowe i niepaństwowe do realizacji własnych interesów.

Proces badawczy

W badaniach zwróciłem uwagę na strategię polityczną, ale i militarną, na taktykę, procedury i uzbrojenie. Znalazły się tu analizy z zakresu wpływu istniejącego lub potencjalnego na bezpieczeństwo w wymiarach od regionalnego po globalny. Tutaj wyraźna jest inspiracja szkołą kopenhaską i przekonaniem o przeplataniu się wymiarów przestrzennych bezpieczeństwa, od lokalnego po światowy. Szkoła kopenhaska zwraca uwagę na istotę narracji aktora (sekurytyzacja) i taka podbudowa teoretyczna miała zastosowanie. Wreszcie, badania te wynikają z paradygmatu realizmu polemologicznego, czyli przekonania, że chcąc pokoju (bezpieczeństwa) – należy poznać istotę wojny (konfliktu). Do zbadania konfliktu syryjskiego w jego wewnętrznym wymiarze zastosowałem dwa podejścia: liberalne i konstruktywistyczne. Pierwsze ukazało relacje między państwem (reżimem) a społeczeństwem, drugie zaś ukazało tożsamość współczesnej Syrii jako państwa i narodu. Potraktowanie konfliktu jako pewnego systemu czy elementu systemu szerszego – zarówno na poziomie relacji między islamistami syryjskimi i globalnymi, jak i w kontekście zaangażowania i interesów innych graczy zewnętrznych – to przejaw realizmu politycznego.

Wykorzystałem zatem m.in. następujące podejścia badawcze: realizm i realistyczną koncepcję dylematu bezpieczeństwa (zwłaszcza w zakresie implikacji „problemu innych umysłów”), analizę komparatywną oraz elementy metodologii szkoły kopenhaskiej i szkoły walijskiej w kontekście teorii emancypacji w ramach krytycznych studiów nad bezpieczeństwem. W badaniach zwróciłem uwagę na aspekty strategii, taktyki i sztuki operacyjnej opisywanych formacji. Rzeczywistość poddana badaniom jest traktowana jako pewien system, na który oddziałuje wiele czynników, zarówno wewnętrznych (syryjskich), jak i zewnętrznych (inni gracze zagraniczni). Jakościowa metoda badań, jaką jest studium przypadku (*case study*), posłużyła do wskazania zjawiska, jego przyczyn zaistnienia, ewolucji, celów czy motywacji. Teorię ruchów społecznych i instytucjonalną zastosowałem dla zrozumienia dynamiki i procesów zmian w opisywanych organizacjach. Metoda genetyczna, należąca do metod historycznych, pozwoliła zrozumieć przyczynę konfliktu w Syrii i jego ewolucję, ale również powstanie poszczególnych frakcji. Opiera się ona na poszukiwaniu i badaniu związków przyczynowo-skutkowych, co było potrzebne przy chronologicznym przedstawianiu wydarzeń, jak również do zrozumienia powstania ruchów ekstremistycznych w opisywanych regionach. Ruch islamistyczny traktuję jako podsystem (system średniego rzędu) zarówno konfliktu syryjskiego, jak i ruchu globalnego dżihadu. Konkretnie organizacje były zatem postrzegane jako mikrosystemy, stąd metoda systemowa. Nauki o bezpieczeństwie cechują się interdyscyplinarnością wychodzącą nawet poza obszar nauk społecznych, wykorzystując zarówno ich metody badawcze, jak i efekty ich badań. Stąd też holistyczne podejście do tych badań, z zachowaniem zasady systemowości. Holizm procesu badawczego wymógł zastosowanie różnorodnych technik badawczych. Były to m.in.: badanie dokumentów (w tym publikowanych przez opisywane organizacje), krytyka piśmiennictwa oraz obserwacja nieuczestnicząca. Ta ostatnia polegała na śledzeniu wpisów w mediach społecznościowych i stronach internetowych w tym badanych podmiotów, co pozwoliło na zachowanie obiektywności. Takie zabiegi metodologiczne wpisują się w procedurę triangulacji, w naukach o bezpieczeństwie dającą spójną podstawę empirycznego wniosku.

W celu weryfikacji hipotezy oraz uzyskania odpowiedzi na postawione pytania przyjąłem strukturę pracy zakładającą jej podział na cztery rozdziały. W syntetycznym ujęciu została ona podporządkowana następującej logice: rozważania ogólne i definicyjne z rozdziału pierwszego miały za zadanie sporządzenie narzędzia badawczego, zwłaszcza operacjonalizacji podstawowych pojęć. W kolejnych trzech opisałem poszczególne grupy skatalogowane pod względem profilu ideologicznego, historii, celów strategicznych i teatru działań.

Zatem w rozdziale 1. *Dżahilijja – wprowadzenie do konfliktu w Syrii i podstawowych terminów* zoperacjonalizowałem podstawowe pojęcia: islamizm, dżihad i szahid. Część ta ma charakter syntetyczny; przede wszystkim pozwala lepiej zrozumieć ideologię czy terminologię stosowaną przez opisany ruch. Ponadto jeden podrozdział jest wprowadzeniem do historii konfliktu.

W rozdziale 2. *Nurt Al-Kaidy* przedstawiłem ewolucję ruchu dżihadystycznego związanego z Al-Kaidą. Główny nacisk położyłem na przedstawienie drogi przebytej od organizacji franczyzowej w Iraku do samodzielnego podmiotu, jakim było Państwo Islamskie. Drugą ważną formacją jest Dżabhat an-Nusra ze wszystkimi jej późniejszymi restrukturyzacjami (*rebranding*). Grupa ta powstała po odłączeniu się od Państwa Islamskiego w Iraku, a główną przyczyną był brak zgody na zerwanie patronatu Al-Kaidy. Analiza składa się z kilku wątków. Przedstawiłem historię obu organizacji w Syrii i proces odejścia od współpracy (tzw. *fitny*). Następnie zarysowałem dalszą historię każdej organizacji, ich wzajemne relacje i konflikty oraz związki z innymi grupami i rządem. Przeanalizowałem również sztukę operacyjną, uzbrojenie, politykę medialną i ideologię. Badanie ma charakter wysoce użyteczny i jego wyniki mogą stać się materiałem do dalszych badań, zwłaszcza przygotowania w zakresie przeciwdziałania tego typu formacjom. Zwróciłem również uwagę na ewentualne zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski i reszty świata.

Rozdział 3. *Trzecia droga dżihadu* opisuje inne formacje islamistyczne, które nie wywodzą się z nurtu Al-Kaidy. Przedstawiłem w nim największe z nich: Ahrar asz-Szam oraz Bractwo Muzułmańskie, a także najważniejsze organizacje islamistyczne powstałe w Syrii, działające jedynie w wymiarze lokalnym: Dżaisz al-Islam, Liwa at-Tauhid, Dżaisz al-Izza, Nour ad-Din az-Zenki. Celem było pokazanie różnorodności ruchu islamistycznego, zarówno na poziomie teatru działań, wizji przyszłej Syrii i relacji między poszczególnymi organizacjami, jak i różnic ideologicznych czy w działaniach militarnych.

Rozdział 4. *Muhadżirowie – obcokrajowcy w Syrii* poświęciłem zjawisku udziału w konflikcie syryjskim obcokrajowców, stanowiących znaczącą siłę. Ocenia się, że brało w nim udział ponad 170 tys. osób z zagranicy. Wiele z nich wchodziło w skład samodzielnych oddziałów w ramach poszczególnych organizacji, a nawet zakładało własne, które stawały się stronami konfliktu. Do analizy wybrałem trzy grupy: ludzi pochodzących z Kaukazu Północnego (na ogół określanych jako Czeczeni), mieszkańców Azji Środkowej (byli to przede wszystkim Uzbegy i Tadżycy) oraz Ujgurów. Wybór podyktowany był wieloma przyczynami, przede wszystkim wynikał z tezy badawczej zakładającej, że niektóre państwa mogą wykorzystywać zarówno tzw. wojnę z terroryzmem do realizacji swoich celów,

jak i wspierać terroryzm. Ujgurzy – grupa pochodząca z komunistycznych Chin – zostali wybrani ze względu na geopolityczne znaczenie Chin oraz specyficzną politykę wobec muzułmanów. Te badania wskazują zwłaszcza na potencjalne implikacje bezpieczeństwa Polski w kontekście udziału w nim obcokrajowców spoza Bliskiego Wschodu.

Książkę kończy *Podsumowanie*, w którym zaprezentowałem wyniki w odniesieniu do postawionych celów i pytań badawczych. Dokonałem w nim krótkiej analizy w zakresie sytuacji w Syrii i jej ewentualnych dalszych losów. Przedstawiłem główne wnioski dotyczące przyczyn tak dużego znaczenia ruchu islamistycznego i jego potencjalnego wpływu na bezpieczeństwo, jak również wyliczenia uwidocznionych słabych stron. Odniosłem się także do roli, specyfiki i ważkości graczy niepaństwowych we współczesnych konfliktach zbrojnych na przykładzie formacji islamistycznych.

Ważniejsze wnioski z badań

Wśród zasadniczych wniosków płynących z weryfikacji hipotez można wskazać następujące.

Pierwszy dotyczący ruchu islamistycznego to fakt, że miał on realne szanse na przejęcie władzy w Syrii. Nie udało się to ze względu na szereg czynników zewnętrznych i wewnętrznych:

- islamizm nie jest nurtem spójnym – liczne animozje wewnętrzne na poziomie doktrynalnym stanowiły zarzewie wielu wewnętrznych konfliktów ułatwiających przeciwdziałania podmiotów zewnętrznych,
- wiele organizacji było skupionych wokół charyzmatycznych przywódców; ich śmierć, marginalizacja lub pozyskanie mogły skutkować przejęciem kontroli lub osłabieniem tych podmiotów lub całego ruchu,
- formacje islamistyczne były wspierane przez graczy zewnętrznych państwowych i niepaństwowych, wsparcie to jednak często było ambiwalentne, jego wycofanie lub zmniejszenie decydowało o ich losie.

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom ruchu islamistycznego i zdobywania odporności społeczeństwa i państwa powinno się zatem wykorzystywać jego słabe strony:

- wielu przywódców cechuje się wysokim poczuciem własnej wartości i ambicji; wykorzystanie tego czynnika może ułatwić budowanie napięć w ramach ruchu,
- islamiści wykorzystują braki w wiedzy swoich zwolenników, przeto lepsza edukacja może przyczynić się do utraty społecznego poparcia,
- demokratyzacja, zwiększenie partycypacji społeczeństw w procesach decyzyjnych sprzyja zmniejszeniu poparcia dla islamizmu,
- silna/brutalna prewencja, prześladowania i zbyt szeroka inwigilacja dają efekty jedynie krótkoterminowe i nie powstrzymują radykalizacji; wręcz przeciwnie, potęgują ją i prowadzą do jej wzmocnienia,
- dyskryminacja mniejszości religijnych czy etnicznych może zostać wykorzystana przez innych graczy przeciw podmiotowi dyskryminującemu (piąta kolumna),
- cenzura prewencyjna wzmaga tylko postawy ekstremistyczne (syndrom oblężonej twierdzy, kontrprawda).

Sukcesy islamizmu w Syrii, jego zdolności adaptacyjne, odpowiadanie na szereg potrzeb i wymiar antykolonialny świadczą o bardzo dużym ryzyku dalszego rozwoju oraz stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, nie tylko na Bliskim Wschodzie. Należy zatem zakładać (choćby analizując skład narodowościowych ISIS czy listę organizacji, które złożyły przysięgę na wierność kalifowi) pojawienie się nowych podmiotów islamistycznych o charakterze zbrojnym i co za tym idzie, konfliktów z ich udziałem.

Drugim wymiarem analizy byli aktorzy niepaństwowi. Analiza wykazała m.in., że:

- uzyskali znaczne zdolności w zakresie pozyskiwania środków finansowych z działalności własnej i od donatorów niepaństwowych,
- okazali się kluczowi w konflikcie, zarówno w zakresie *proxy war* podmiotów zewnętrznych, jak i zdywersyfikowania działań graczy występujących w konflikcie w sposób bezpośredni,
- rozwojowi aktorów niepaństwowych sprzyjała możliwość posiadania kontroli nad terytorium,
- państwa upadłe sprzyjały powstawaniu podmiotów niepaństwowych posiadających zdolności do angażowania się w konflikty militarne,

- podmioty niepaństwowe często pozyskiwały środki walki przez ich porzucenie przez podmioty państwowe,
- gracze niepaństwowi powstawali w kontrze do działań represyjnych podmiotów państwowych albo na ich zlecenie,
- funkcjonowanie graczy niepaństwowych było możliwe przede wszystkim dzięki pomocy państw, a przynajmniej za ich przyzwoleniem,
- w rzeczywistości byli podmiotami realizującymi – świadomie lub nie – przede wszystkim interesy aktorów państwowych,
- państwa sięgały po pomoc aktorów niepaństwowych, również tych o ideologii ekstremistycznej, i moderowały ich działalność w celu uzyskania założonych celów, przy czym mogły utracić nad nimi kontrolę, z czym powinni się liczyć,
- po narzędzie, jakim są gracze niepaństwowi, sięgały zarówno państwa demokratyczne, jak i autorytarne, aby unikać wewnętrznej i międzynarodowej (prawnej i politycznej) odpowiedzialności.

Jak zatem widać, gracze niepaństwowi stanowią ważny element w polityce wielu państw, zwłaszcza jeśli wojnę będziemy postrzegali jako pewną formę prowadzenia polityki. Posiłkowanie się tymi graczami zmniejsza lub znosi demokratyczną kontrolę nad działaniami militarnymi. Ponadto, pozwala na podjęcie rywalizacji między państwami bez wprowadzania stanu wojny, a często poniżej progu wojny. Zdarza się jednak, że można utracić nad nimi kontrolę. Podmioty mogą okazać się na tyle sprawnymi aktorami, że są w stanie wymknąć się spod kontroli i mogą nawet zacząć działać na szkodę państwa, które wykorzystywało je do własnych celów, bądź zaniechało przeciwdziałań w celu ukonstytuowaniu się takiego gracza. Niemniej należy podkreślić, że nadal najważniejszym graczem jest państwo, a aktor niepaństwowy jest produktem jego słabości lub jego interesów.

Wkład w dorobek nauk o bezpieczeństwie

Książka *Ruch islamistyczny w konflikcie syryjskim (2011-2021)* jest pierwszą próbą tak komplementarnej analizy ruchu islamistycznego w konflikcie syryjskim w polskiej nauce, ale również wyjątkową w skali światowej. Stanowi swoiste kompendium wiedzy na temat tego ruchu, wprowadza do stanu wiedzy wiele informacji na temat samego konfliktu,

ale przede wszystkim konkretnych organizacji, ich przywódców, ideologii, sztuki wojennej itd. Taka komplementarność oczywiście musi skutkować obszernością, wystarczy nadmienić, że w książce na 797 stronach pojawia się ponad 1000 postaci i blisko 770 formacji, a bibliografia zawiera prawie 1600 pozycji. Dodatkowo książkę uzupełniają aneksy z tabelami chronologicznymi wojny w Syrii, działalności najważniejszych formacji czy zestawienia formacji członkowskich ważniejszych koalicji.

Studium przypadku Syrii ma też bardziej uniwersalne zastosowanie, bo stanowi kolejną analizę i głos w dyskursie nauk o bezpieczeństwie jako samodzielnej dyscyplinie, która mimo swojej krótkiej historii ma już ugruntowaną pozycję i aparat naukowy. To po pierwsze, krytyczne podejście do kwestii terroryzmu, a zwłaszcza tzw. wojny z terroryzmem, wpisuje się zatem w pewnym stopniu do krytycznej szkoły badań nad terroryzmem. Liczne egzemplifikacje pokazują motywacje (osobiste, grupowe, ideologiczne itd.) zbrojnego zaangażowania, w tym określanego mianem terroryzmu właśnie. Analiza pozwala zrozumieć problemy tej części świata, dekolonizując nasze podejście naukowe. Nauki o bezpieczeństwie zwracają szczególną uwagę na podmiot, a w tym przypadku jednostki posiadające system właściwych sobie wartości, potrzeb oraz nieformalne grupy społeczne, czyli zbiory osób, między którymi zachodzą możliwe do określenia stosunki, mających na ogół wspólne potrzeby i interesy godne ochrony. Te badania dowiodły, że to podejście okazuje się znacznie komplementarne niż tylko w zakresie badań politologicznych czy nauk o obronności. Po drugie, jest to również głos w kwestii łączenia islamu z przemocą, polityką oraz interesami różnych podmiotów. Pokazuje brak znaku równości pomiędzy islamem a terroryzmem i neguje narzuconą przez islamistów wizję islamu jako czynu zbrojnego. Niemniej wykazuje, że mamy do czynienia z graczami ponadnarodowymi czy globalnymi. Wymaga to zatem dostosowania polityki państw i organizacji międzynarodowych w celu zwalczania tego zagrożenia. Jest to zwłaszcza istotne w zakresie budowania strategii obronnej, w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Po trzecie, pełni też funkcję swoistej analizy z zakresu rozpoznania kulturowego, co może być wykorzystane przez służby zajmujące się podejmowanymi tu problemami czy regionem. Ma zatem walor edukacyjny, kulturoznawczy, może przybliżyć czytelnikowi zawłość opisywanego świata. Badania te mogą służyć do wzmocnienia bezpieczeństwa społecznego, po pierwsze w zakresie poszerzania wiedzy na przedmiotowy temat, po drugie wykształcać kompetencje w zakresie społeczeństwa multikulturalnego, zrozumienia migrantów ich losu, ale i historii czy kultury. Jednocześnie może zwiększać odporność społeczeństwa w zakresie prewencji terrorystycznej, ale też na manipulacje, np. dla doraźnych celów politycznych, mające na celu skonfliktowanie z ludźmi pochodzącymi z badanego obszaru. Wyniki badań

mogą być wykorzystane w szkoleniu wojsk pełniących służbę w regionach działania formacji tego typu. Co jak wykazuje analiza może znów nastąpić. Liczne przytaczane dokumenty w tym doktrynalne powinny stać się przedmiotem dalszych badań i wdrożenia modyfikacji w procesie przygotowania do walki w takim środowisku oraz dla modyfikacji procedur w działaniach anty- i kontrterrorystycznych. Wreszcie holistyczność badań wskazuje na konieczność takiego podejścia metodologicznego, jednocześnie udowadniając, że nauki o bezpieczeństwie mają szczególną rolę do odegrania.

Badania te wykazują się wysokim stopniem użyteczności, ich wyniki mogą być wykorzystane na wielu polach, w tym mających wpływ na bezpieczeństwo jednostki, grupy społecznej, państwa a nawet w wymiarze ponadpaństwowym. Jednocześnie wykazują ważkość podejmowanych tematów, ale też potrzebę analizy również z perspektywy nauk o bezpieczeństwie, poszerzając ich dorobek.

b) pozostałe zainteresowania badawcze i osiągnięcia naukowe

Moje zainteresowania naukowe można by zobrazować jako dwie przecinające się osie. Na pierwszej są kwestie „bliskiego wschodu”, rozumianego na dwa sposoby. Pierwszym jest ten wschód bliski nam z polskiej perspektywy czyli świat wschodniosłowiański (1). Drugim jest Bliski Wschód *sensu stricto*, przede wszystkim świat arabski, Syria i kwestie tożsamościowe muzułmanów (2), z najważniejszą publikacją *Ruch islamistyczny w konflikcie syryjskim (2011-2021)*. Drugą płaszczyzną wręcz dialektyczną w swojej istocie były badania z zakresu studiów strategicznych (A) z książką *Odstraszanie militarne w XXI wieku. Polska – NATO – Rosja*, (Kraków 2017), a pod drugiej stronie osi o zagrożeniach asymetrycznych (B), np. *Państwo Islamskie ISIS. Nowa twarz ekstremizmu* (Warszawa 2018).

1. A. Moje badania naukowe na początku były skoncentrowane na kwestii łemkowskiej głównie w perspektywie politologicznej, ale też w zakresie bezpieczeństwa lokalnego, ideologicznego czy nawet personalnego. Efektami badań idącymi już zdecydowanie bardziej w kierunku nauk o bezpieczeństwie, a nawet nauk o obronności, przy jednoczesnym pozostawaniu w kwestii łemkowskiej, były choćby artykuły: *Geopolitical consequences of Ruthenian Carpathian Rusophilia* („Przegląd Narodowościowy / Review of Nationalities“, 2017) czy *Rosjanie w Karpatach – strategiczne znaczenie przełęczy karpackich dla Rosji i jej aktywność wśród społeczności łemkowskiej na przełomie XIX i XX wieku, UPA na Łemkowszczyźnie* ([w:] *Obszar Europy Środkowej w geopolityce mocarstw: od Mitteleuropy do integracji europejskiej*, (red.) G. Baziur, P. Skorut, Oświęcim 2017). Zwróciłem w nich uwagę

na znaczenie przełęczy karpackich w zakresie przygotowania terytorium do obrony i strategicznego znaczenia przełęczy. Ponadto na prowadzoną od wielu lat politykę wykorzystywania kwestii etnicznych przez Rosję dla zabezpieczania takich newralgicznych obszarów poprzez uzyskiwanie tzw. politycznej dostępności teatru działań. Kwestia łemkowska nierozzerwalnie łączy się z Ukrainą, a sprawy tejsze z Rosją. Były to ważne pola moich badań i piśmiennictwa. Polityka Rosji na poziomie strategicznym skutkowałam kilkoma artykułami, m.in.: *Historia w służbie polityki – wykorzystanie polityki historycznej do legitymizacji rosyjskiej agresji na Ukrainę* ([w:] *Wojna, pokój: humanistyka wobec wyzwań współczesności*, (red.) R. Sapeńko, P. Pochyły, Zielona Góra 2017), ale też pojawił się kontekst Skandynawii w: *Skandynawia w obliczu zagrożenia militarnego ze strony Rosji – zmiany założeń obronnych w drugim dziesięcioleciu XXI w.* ([w:] *Bezpieczeństwo współczesnego państwa. Cz. 1, Wymiar międzynarodowy* (red.) J. Falecki, P. Łubiński, Kraków 2019) oraz *Zmiany w strategii obronnej Szwecji w odpowiedzi na zagrożenie militarne ze strony Rosji* („Wojny i Konflikty. Przeszłość – Terazniejszość – Przyszłość”, 2017). W tych artykułach wykazałam, że te państwa bardzo poważnie traktują zagrożenie wojenne ze strony Rosji i podjęły szereg kroków dla zwiększenia swojego potencjału obronnego, łącznie z częściowym przywróceniem zasadniczej służby wojskowej. Było to też wskazanie na zaniechania Polski w tym zakresie, przy podobnej sytuacji geopolitycznej.

Kwestia ukraińska i rosyjska znalazła odzwierciedlenie też w innych aspektach mojej działalności, wliczając w to publikacje w języku ukraińskim (artykuł naukowy i cztery hasła encyklopedyczne), wystąpienie konferencyjne, zarówno w trybie online, a przed wojną z 2022 r. również w Ukrainie, i wreszcie staż we Wschodnioeuropejskim Uniwersytecie Narodowym im. Łesi Ukrainki w Łucku.

Rosja jako zagrożenie strategicznie, jak pokazał czas, została przeze mnie prawidłowo rozpoznana. Świadczy o tym oczywiście książka *Odstraszanie militarne w XXI wieku. Polska – NATO – Rosja*, (Kraków 2017), napisana wspólnie z Rafałem Kopciem. Stała się ona podstawą do trwającej do dziś współpracy z Dowództwem Strategicznym USA (USSTRATCOM) w ramach projektu Deterrence and Assurance Academic Alliance (DAAA), która zaowocowała m.in. naszymi analizami, referowanymi podczas corocznych przeglądów badań, a były to: *The Three Seas Initiative – American bastion in Central Europe?* (2019), *The Little Sea of a Great Importance. The Baltic Region as a Geostrategic Crush Zone* (2020), *Polish Nuclear Dreams: Central European ‘Samson Option’?* (2021), *Weapon of Mass Migration in low-level non-kinetic conflict – the case of Polish-Belarusian border crisis* (2022). W ramach współpracy ze stroną amerykańską wzięłam również udział

w debacie *The Conflict in Ukraine: Views from Europe and the U.S.*, zorganizowanej przez University of Nebraska Omaha, w której uczestniczyli przedstawiciele tegoż uniwersytetu i USSTRATCOM. Zakres naszych badań i samego USSTRATCOM zreferowaliśmy podczas konferencji w Poroninie w 2022 r., zorganizowanej m.in. przez Polskie Towarzystwo Nauk o Bezpieczeństwie i Uniwersytet Warszawski: *USSTRATCOM Deterrence And Assurance Academic Alliance. Kierunki badań nad bezpieczeństwem według Dowództwa Strategicznego USA*.

1.B. Początki mojej pracy naukowej związane były z kwestią łemkowską z najważniejszą publikacją *Współczesna idea narodowa Łemków*, (Kraków 2019) i w jakimś stopniu nadal pozostają, ale zdecydowanie w mniejszej intensywności. Była to analiza charakterystyczna dla stykania/nakładania się pól zainteresowań nauk i wpisywała się w rodzaj dyscypliny pogranicza. W tym przypadku nauk o bezpieczeństwie z naukami politycznymi (bezpieczeństwo ideologiczne, bezpieczeństwo lokalne), ale też etnografii i problemu współżycia różnych grup etnicznych w jednej przestrzeni oraz mogących z tego wynikających zagrożeń dla jednostki (bezpieczeństwo personalne), grupy etnicznej (bezpieczeństwo kulturowe i społeczne) i państwa (bezpieczeństwo polityczne). Badania kwestii łemkowskiej zaowocowały kilkoma kolejnymi publikacjami, które wpisują się w problem bezpieczeństwa kulturowego: *Łemkowie w mediach* ([w:] *Medialne obrazy świata. Wybrane problemy społeczno-polityczne w mediach*, (red.) R. Klepka, Kraków 2018) lub *Czym była tzw. Republika Floryncka? Działalność polityczna Łemków w latach 1918-1921 w świetle analizy politologicznej* („Rocznik Ruskiej Bursy”, 2018) – bezpieczeństwo polityczne. Kwestie wschodniślówiańskie w wymiarze zagrożeń asymetrycznych również znalazły się w polu moich badań. Ich rezultatem były artykuły *UPA na Łemkowszczyźnie*, *Łemkowie w UPA* („Wojny i Konflikty Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”, 2016) oraz *OUN i UPA na Łemkowszczyźnie Zachodniej* („Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”, 2023). W pierwszym po za samą analizą historyczną aktywności ukraińskich środowisk nacjonalistycznych i ich postrzegania przez Łemków, przeprowadziłem też badania dla określenia liczebności, struktury organizacyjnej w tym dowodzenia i posiadanego potencjału sił i środków. W tym drugim zastosowałem pojęcie broni demograficznej, by wyjaśnić motywację akcji „Wisła”. Te artykuły oraz książka: *Spoleczeństwo przeciw państwu, państwo przeciw społeczeństwu: bezpieczeństwo ustroju Polski Ludowej na wybranych przykładach z ziemi tarnowskiej* (Kraków 2017), były szczególnym wyzwaniem ze względów metodologicznych. Wymagały pracy ze źródłami archiwalnymi, głównie z zasobów IPN, ale też i ukraińskojęzycznymi.

Asymetryczne metody działania, zwłaszcza w zakresie wykorzystania aktorów niepaństwowych przez Rosję, skutkowały przede wszystkim dwoma artykułami łączącymi oba bliskie wschody. Tak ukazał się tekst: *Wagnerowcy w Syrii – wykorzystanie PMC przez Rosję w konflikcie syryjskim* („Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia de Securitate et Educatione Civili”, 2018). Było to jedne z pierwszych opracowań w Polsce zwracające uwagę na znaczenie rosyjskiego PMC; stało się ono podstawą do późniejszych analiz, a nawet źródłem popularyzatorskim dla podcastów czy Wikipedii. Drugi, *Wykorzystanie aktorów niepaństwowych przez Rosję w konflikcie syryjskim* („Polityka i Społeczeństwo”, 2023), łączył właściwie wszystkie płaszczyzny badań. Zwróciłem w nim uwagę na współpracę Rosji z formacjami lokalnymi jak: Hezbollah, Liwa al-Kuds, Nour ad Din az Zenki, ale też na sposób wykorzystania Grupy Wagnera.

2.A. Znaczenie Bliskiego Wschodu w wymiarze strategicznym oczywiście było przedmiotem badań mających swój efekt w postaci wykazanego głównego osiągnięcia naukowego. Również w tym przypadku udało połączyć się badania nad Rosją i Syrią. Zaowocowało to takimi publikacjami, jak: *Geopolityczne i ekonomiczne korzyści zaangażowania się Rosji w konflikt syryjski* („Przegląd Geopolityczny”, 2018) oraz *Uyghurs of Syria — significance to the Syrian conflict and international implications* (“Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne”, 2023) czy oczekujące na publikację: *Taking control of an allied state's armed forces by the Russian Federation on the example of the Arab Republic of Syria and the Republic of Belarus* („Studia Wschodnioeuropejskie”). Artykuł poświęcony Ujgurom był wynikiem dalszych prac po książce, wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe i prognozą kolejnych publikacji wynikających z rozwoju wydarzeń, pojawiania się nowych źródeł i potrzeby kolejnych ujęć badawczych i doprecyzowania zaznaczonych już wątków w monografii. W tym przypadku zwróciłem uwagę na wykorzystywanie kwestii ujgurskiej do realizacji konkretnych interesów przez różnych graczy, zwłaszcza Chiny, USA i Turcję. Drugi artykuł to próba rejestracji swoistego *modus operandi* Rosji, polegającego na przejmowaniu kontroli nad armiami sojusznicznymi, gdzie kasus Syrii został użyty do eksplikacji i prognozy sytuacji na Białorusi. Częstkowe wyniki badań w tym zakresie przedstawiłem w referacie wygłoszonym podczas konferencji „Odporność państwa wyzwaniem bezpieczeństwa w XXI wieku”, pt. *Przejmowanie kontroli nad siłami zbrojnymi sojuszników przez Federację Rosyjską – przykład Syrii i Białorusi* (Warszawa 2023).

2. B. Badania z zakresu problematyki Bliskiego Wschodu i świata islamu można określić pewnym procesem tranzycji w moim rozwoju naukowym. Jest to swoiste przejście od nauk politycznych, w kierunku nauk o bezpieczeństwie oraz od badań w zakresie problemów

tożsamościowych i kulturowych do kwestii bezpieczeństwa. Punktem wyjścia był aparat naukowy i pojęciowy w zakresie badań nad tożsamościami, zarówno w wymiarze etnicznym, jak i religijnym czy kulturowym (bezpieczeństwo miękkie). Badania na poziomie bardziej uniwersalnym zaowocowały książką: *Etnia-nacjonalizm-naród. Od nowoczesności do ponowoczesności*, (Kraków 2020). Podjęte zostały w niej kwestie bezpieczeństwa ideologicznego, zwłaszcza w kontekście historii i rozwoju nacjonalizmu. Przede wszystkim była to jednak analiza z zakresu paradygmatu globalizacyjnego, zatem z zakresu zmian we współczesnym świecie, wyrażających się swoistą dychotomią pomiędzy lokalnością a globalnością, partykularyzmem a uniwersalnością oraz państwowością a apañstwowością procesów politycznych i społecznych. Ten aparat naukowy pozwolił na przeprowadzenie pierwszych badań w zakresie bezpieczeństwa społecznego i kulturowego, wyrażających się takimi publikacjami, jak: *Dziha@[at] kontra McŚwiat - poszukiwanie swojej tożsamości przez muzułmanów w mediach społecznościowych drogą do radykalizacji postaw* ([w:] *Współczesne wyzwania bezpieczeństwa europejskiego*, (red.) P. Mazur, O. Wasiuta, Kraków 2016), *Islamizacja Polski, mit czy zagrożenie?* ([w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego: księga pamiątkowa ku czci Jerzego Świecy*, (red.) P. Mazur, O. Wasiuta, Stalowa Wola 2017) czy *E-dżihad, Soft Power radykalizmu islamskiego* ([w:] *Walka informacyjna: uwarunkowania, incydenty, wyzwania*, (red.) H. Batorowska, Kraków 2017).

Badania zogniskowane głównie wokół problemu tożsamości, tym razem już nie Łemków, a muzułamanów, w naturalny sposób poprowadziły do badań w dwóch zasadniczych kierunkach, problemów na Bliskim Wschodzie oraz w naszej przestrzeni, głównie w postaci zagrożenia terrorystycznego, a wywodzącego się z Bliskiego Wschodu.

Pierwsza grupa to seria publikacji dotyczących sytuacji w subregionie wschodniośroziemnomorskim. Tekst: „*Bicz Boży*” - *Islamiści w Syrii a Covid-19*, („SDirect24 Scientific Journal”, 2021) był opisem wpływu pandemii COVID-19 na przebieg konfliktu w Syrii. Ponadto, zrelacjonowałem w nim ideologiczno-religijną interpretację przyczyn pojawienia się pandemii w rozumieniu ideologów ISIS i Haj’at Tahrir asz-Szam. Artykułem nie dotyczącym Syrii, a Izraela i jego armii, był: *Druzowie w armii izraelskiej - od braterstwa krwi do asymilacji*, („Historia i Polityka”, 2020). Po za samą kwestią historii i uwarunkowań służby Druzów w IDF, podjąłem się opisu i prognozy polityki Benjamina Netanjahu, zwłaszcza jej nacjonalistyczno-szowinistycznego profilu. Później zawiązana koalicja rządowa ze środowiskami ultraortodoksyjnymi dowiodła trafności analizy. Artykułem również traktującym o najnowszych dziejach, konkretnie dziejach ISIS po okresie omawianym w monografii będącej głównym osiągnięciem naukowym, był artykuł *Sukcesja*

i tyrania w samowładczym kalifacie Państwa Islamskiego. Ewolucja struktur i metod działania islamistycznego quasipaństwa, (w recenzji – „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem”).

Pewną podgrupą były badania dotyczące kwestii ideologii ISIS i kobiet Bliskiego Wschodu. W ich wyniku opublikowałem: *Czy dżihad to ideologia? O niekonsekwencjach terminologicznych wokół „walki na ścieżce Boga”* („Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate”, 2019). To artykuł mający na celu usystematyzowanie pewnych pojęć i skonfrontowanie ich z często potocznym rozumieniem. Zwłaszcza dotyczy to terminu „dżihad” i wskazania jego różnorakiego znaczenia w zależności od szkoły, a przede wszystkim wykazania, że środowiska islamistyczne osiągnęły sukces poprzez narzucenie swojej definicji dżihadu jako czynu zbrojnego w dyskursie politycznym Zachodu. Wychodząc od założeń ideologicznych tych środowisk, opisałem sytuację kobiet pod panowaniem kalifatu Państwa Islamskiego, a zwłaszcza niewolnictwa seksualnego. Skutkowało to rozdziałem w monografii wieloautorskiej *Dżihad gwałtu – od Koranu do „Dabiq”. Niewolnictwo i przemoc seksualna w Państwie Islamskim*, ([w:] *Bezpieczeństwo. Prawa Człowieka. Stosunki Międzynarodowe*, T. 4, (red.) M. Malczyńska-Biały, Rzeszów 2021). Kobiety nie były tylko bezbronnymi ofiarami, część z nich sięgnęła po broń, dzięki czemu uratowały swoją godność i życie, ale też przyspieszyły emancypację. Taka sytuacja dotyczyła choćby syryjskich chrześcijanek. Stały się one bohaterkami artykułu: *Chrześcijańskie Syryjki w obronie własnej - Bethnahrin Women Protection Forces (HSNB)* („Przegląd Geopolityczny”, 2020) oraz wystąpienia na konferencji naukowej: *Christian Syrians women in self-defense - Bethnahrin Women Protection Forces (HSNB)* (Warszawa-Kraków-Kijów, online, 2021).

Kolejny nurt moich badań był związany z problemem terroryzmu, zwłaszcza tego mającego swoje ideologiczne korzenie na Bliskim Wschodzie. Poza książką, będącą moim głównym dorobkiem, należy oczywiście wymienić napisaną we współautorstwie z prof. Olgą i Sergiuszem Wasiutami: *Państwo Islamskie ISIS. Nowa twarz ekstremizmu* (Warszawa 2018). W kontekście wykorzystania mediów w działalności terrorystycznej opublikowałem: *Państwo i zagrożenie: analiza zagadnienia na wybranych przykładach wykorzystania mediów społecznościowych przez terrorystów* ([w:] *Resocjalizować, we współczesnej rzeczywistości społecznej? ale jak?* (red.) T. Sołtysiak, M. Gołembowska, Bydgoszcz 2017) czy wspomniane wyżej *Dziha@[at] kontra McŚwiat ... E-dżihad, Soft Power radykalizmu....* Trochę inne podejście metodologiczne zastosowałem w artykule *Jihadi studies - czyli jak zostać terrorystą dzięki dostępowi do internetu* ([w:] *Edukacja w świecie VUCA: szanse, wyzwania, zagrożenia*,

(red.) D. Kaźmierczak, J. Ropski, O. Wasiuta, W. Zakrzewski, Kraków 2021) – poza analizą literatury przedmiotu, dokonałem eksperymentu, który polegał na próbie pozyskania materiałów propagandowych ISIS przy wykorzystaniu tylko źródeł ogólnodostępnych. Okazało się to niestety wyzwaniem bardzo prostym.

Od kilku lat prowadzę również badania w celu monitoringu zagrożenia terroryzmem islamistycznym w Polsce. Ich wyniki cząstkowe zostały opublikowane w dwóch artykułach. Pierwszy z nich dotyczył zagrożenia ze strony obcokrajowców: *Muhadzirowie w Polsce – zagrożenie terroryzmem islamistycznym ze strony obcokrajowców* („Nowa Polityka Wschodnia”, 2022). Drugi artykuł dotyczył Polaków, którzy zdecydowali się na współpracę z organizacjami terrorystycznymi o tym profilu ideologicznym. Ukazał się on w 2022 r. i nosi tytuł: *Polscy dżihadyści - analiza zagrożenia ze strony terrorystów islamistycznych polskiego pochodzenia*, („Historia i Polityka”, 2022). Jak zaznaczyłem, są to jedynie wyniki cząstkowe, monitoring trwa nadal, a kolejnym etapem będzie publikacja artykułu *Islamist Terrorism in Poland – A Threat or Securitization for Political Interests?* („Democracy and Security” Taylor and Francis). Wyniki prezentowane były też publicznie, m.in. podczas konferencji Critical Studies on Terrorism Working Group Annual Conference *The Future of Critical Terrorism Studies: Securitization of Islamism terrorism in Poland* (Birmingham, online, 2023); *Dżihad po polsku – Polacy na dżihadzie, dżihadyści w Polsce*. (Kraków 2019), *Polacy na ścieżce dżihadu* (Rzeszów 2019), *Analiza zagrożenia terrorystycznego w Polsce* (Kościelisko 2024) czy na dedykowanym odczycie *Dżihad po polsku* dla studentów Koła Naukowego Prawa Międzynarodowego Publicznego TBSP UJ.

Tematyka zagrożeń asymetrycznych w subregionie wschodniośroziemnomorskim była podejmowana też w licznych wystąpieniach podczas konferencji naukowych. Wszystkie ujęte są w aneksie, ale w tym miejscu warto wspomnieć o kilku z nich, jak np.: *Salafickie prawo konfliktów zbrojnych. Ideologiczno-religijne uzasadnienie formacji islamistycznych wykorzystania cywilów jako żywych tarcz i implikacje dla przebiegu interwencji Izraela w Strefie Gazy* (Warszawa 2023, online). W tym wystąpieniu miałem możliwość przedstawienia narracji islamistów sunnickich, a zwłaszcza HAMASu, w zakresie użycia żywych tarcz, będącą też analizą *ad hoc*, kolejnego epizodu konfliktu palestyńsko-izraelskiego. *Syria wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej* (Rzeszów 2023) oraz referat *Państwo Islamskie ISIS po upadku kalifatu. Ewolucja struktur i sztuki operacyjnej* (Kraków 2023), to raporty z dalszych badań prowadzonych już po napisaniu monografii. *Suicide Vehicle-Borne Improvised Explosive Devices (SVBIED) – technical and tactical development on the example of the Islamic State* (Warszawa-Kijów-Kraków 2022, online) prezentował zakres tworzenia i stosowania

improvizowanej techniki wojskowej na przykładzie ISIS. Referat *Revolucja i państwo islamskie w myśli Sajjida Kutby* (Toruń 2017) stanowił wynik badań z zakresu bezpieczeństwa ideologicznego, w którym wykorzystałem przede wszystkim warsztat metodologiczny specyficzny dla analizy myśli politycznej.

Moja działalność naukowa obejmowała również współpracę z innymi naukowcami, przejawiającą się oczywiście współautorstwem artykułów naukowych czy wspólnymi wystąpieniami publicznymi, przede wszystkim jednak wydaniem łącznie czterech monografii wieloautorskich, których byłem współredaktorem. Szczególnie ważną dla mojego rozwoju, była ta pt.: *Security challenges of Europe* (Brussels-Toruń 2021), współredagowana z prof. gen. dyw. Bogusławem Packiem. Książka powstała w ramach projektu realizowanego przez NATO Defence Education Enhancement Programme, dzięki czemu mogłem współpracować z przedstawicielami NATO. Ponadto autorami byli ludzie z wielu państw: od Gruzji, Armenii przez Mołdawię, Ukrainę po nawet Chiny. Było to zatem też doświadczenie kulturowe czy wyzwanie pod względem kompetencji w zakresie języka angielskiego.

Zabierałem również głos w ramach społeczności akademickiej. Jestem autorem trzech recenzji opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych, z czego jedna z książek została napisana w języku angielskim (*Tariq Ramadan, Islam: The Essentials, A Pelican Book*, Penguin Random House UK, London 2017, 305 ss., „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia de Securitate”, 2019). Również dwie moje współautorskie książki doczekały się recenzji: J. Idzik, R. Klepka, *Państwo Islamskie ISIS. Nowa twarz ekstremizmu* / Olga Wasiuta, Sergiusz Wasiuta, Przemysław Mazur. – Warszawa, 2018, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia de Securitate et Educatione Civili” 2018, s. 210-214 oraz M. Papla, Rafał Kopeć, Przemysław Mazur, *Odstraszanie militarne w XXI wieku. Polska – NATO – Rosja*, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2017, ss.172, „Przegląd Geopolityczny” 2018 nr 24, s. 185-194. Opublikowałem 5 sprawozdań z konferencji naukowych.

Łącznie od momentu uzyskania stopnia doktora w 2014 roku:

- opublikowałem 6 monografii (w tym 3 samodzielnie),
- byłem współredaktorem 4 monografii (w tym 1 w języku angielskim),
- opublikowałem 18 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 15 samodzielnie; 2 w języku angielskim, 1 w języku ukraińskim),
- opublikowałem 10 rozdziałów w monografiach wieloautorskich (w tym 9 samodzielnie),

- opublikowałem 55 haseł w encyklopediach i słownikach (w tym 48 samodzielnie, 4 w języku ukraińskim),
- opublikowałem 3 recenzje książek,
- opublikowałem 5 sprawozdań (w tym 1 we współautorstwie),
- zaprezentowałem 23 referaty na międzynarodowych konferencjach naukowych (w tym 18 samodzielnie; 5 w USA, po jednym na Słowacji, Ukrainie i w Wielkiej Brytanii),
- zaprezentowałem 7 referatów na ogólnopolskich konferencjach naukowych (2 razy samodzielnie),
- byłem czynnym uczestnikiem 2 paneli eksperckich (oba w języku angielskim),
- odbyłem 2 zagraniczne staże naukowe (Stany Zjednoczone, Ukraina).

Liczba cytowań według programu Google Scholar bez autocytowań wynosi 36, ponadto 11 innych, natomiast indeks h – 4.

4. Informacja o wykazaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Od 2019 roku współpracuję z USSTRATCOM w sieci badawczej Deterrence and Assurance Academic Alliance (DAAA). W ramach tej współpracy brałem udział w 5 konferencjach naukowych, w tym dwukrotnie w USA (Omaha i Ames – Iowa State University). Trzykrotnie uczestniczyłem w grach symulujących kryzys bezpieczeństwa na poziomie międzynarodowym. Dotyczyły one potencjalnego konfliktu o Tajwan (2019), przypadkowego uderzenia Rosji na Bułgarię podczas wojny w Ukrainie (2020 – sic!) i hipotetycznego ataku jądrowego (szkolenie online, przygotowane przez US Naval War College i Stanford University). Ponadto brałem udział w kilku konferencjach i sympozjach (zarówno jako prelegent, jak i słuchacz oraz uczestnik dyskusji) realizowanych przez DAAA w formie zdalnej.

Od 2022 roku jestem członkiem British International Studies Association, stowarzyszenia powstałego przy University of Birmingham. Jego celem jest reprezentowanie i wspieranie społeczności naukowej składającej się z pracowników akademickich, studentów i innych osób pracujących w ramach studiów międzynarodowych i dyscyplin pokrewnych,

których praca wnosi wkład w tę dyscyplinę. Jestem członkiem dwóch grup roboczych: International Studies of the Mediterranean, Middle East, and Asia oraz Critical Studies on Terrorism. Dzięki temu mogę uczestniczyć w licznych seminariach prowadzonych w formie online oraz brać udział w konferencjach organizowanych przez ten podmiot, co stanowi spore wyzwanie. Zwłaszcza cenię sobie współpracę w ramach krytycznej szkoły badań nad terroryzmem, której metodologia nie jest szczególnie popularna w Polsce.

W dniach 18-30 kwietnia 2022 r. odbyłem staż (*Visiting Research / Short-Term Scholar*) na Wydziale Nauk Politycznych (Department of Political Science) Uniwersytetu Nebraska w Omaha (University of Nebraska Omaha, UNO) w Stanach Zjednoczonych. Staż miał przede wszystkim charakter naukowy i był realizowany w ramach projektu: „Islamism – totalitarianism from the Islamic world. Comparative studies of integral nationalism and Islamism”. Wybór tego ośrodka wynikał z dwóch przesłanek. Po pierwsze, ze względu na współpracę z DAAA USSTRATCOM, w której uczelnia ta jest wiodącym partnerem cywilnym. Po drugie, UNO jest kluczowym podmiotem w zakresie rozpoznania kulturowego dla Sił Zbrojnych USA na szeroko pojętym Bliskim Wschodzie. Byli przede wszystkim odpowiedzialni za wsparcie działań w Afganistanie, m.in. prowadzili szkolenia dla kadry oficerskiej czy przygotowywali instrukcje, a nawet podręczniki dla dzieci afgańskich.

W dniach 3-9 czerwca 2019 r. realizowałem staż naukowy we Wschodnioeuropejskim Uniwersytecie Narodowym im. Łesi Ukrainki w Łucku w ramach grantu „Information Warfare as a New Dimension of Geopolitical Rivalization” („Інформаційна війна як новий вимір геополітичної ривалізації”). Staż był rezultatem konkursu na wymianę osobową organizowanego przez polskie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy. Byłem członkiem 4-osobowego zespołu badawczego z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. W ramach mojej części badań, zajmowałem się zagadnieniami wykorzystania mediów, zwłaszcza internetu, przez formacje islamistyczne, głównie ISIS. Zaowocowały one wystąpieniem na konferencji, publikacją w czasopiśmie naukowym w języku ukraińskim oraz dalszą współpracą z partnerem z Ukrainy, m.in. przygotowaniem wydanego w języku ukraińskim „Glosariusza – słownika naukowego z zakresu bezpieczeństwa informacji”. Byłem odpowiedzialny za organizację konferencji naukowej (3-4 czerwca 2019, Svitaz).

Ponadto współpracuję też z innymi organizacjami. Przede wszystkim jest to Stowarzyszenie Ruska Bursa z Gorlic oraz Instytut Bezpieczeństwa i Rozwoju Międzynarodowego (BIRM) – wcześniej nazywający się SDirect24. Od 2022 r. jestem członkiem rady programowej, a od 2023 v-ce prezesem zarządu: European Foundation for

Cooperation and Science. Pomagam organizować szkolenia, konferencje czy recenzuję teksty naukowe.

To ostatnie też stało się formą współpracy z innymi ośrodkami naukowymi, którą wykonałem dla czasopism: „Przegląd Narodowościowy – Review of Nationalities”, „Zarządzanie w Kulturze”, „Rocznik Ruskiej Bursy”, „Konteksty Społeczne” i „Barometr Regionalny. Analizy i Prognozy”. Łącznie było to 9 artykułów, z tego 2 w języku angielskim, 2 w łemkowskim i 5 w polskim.

5. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę:

a) opis osiągnięć dydaktycznych

W czasie mojej pracy w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej, prowadziłem samodzielnie 23 przedmioty oraz jako członek zespołu dydaktycznego (audytoria), 6. Były one realizowane na następujących kierunkach studiów: Bezpieczeństwo międzynarodowe, Bezpieczeństwo narodowe, Bezpieczeństwo państwa, Bezpieczeństwo zdrowotne, Pedagogika (o specjalności: Edukacja dla bezpieczeństwa i zarządzanie kryzysowe), Pedagogika (o specjalności: Poradnictwo edukacyjne i zawodowe), Stosunki międzynarodowe.

Przedmioty: *Terroryzm islamistyczny: od asasynów do ISIS; Wstęp do wiedzy o islamie* oraz *Muzułmanie i inni. Wstęp do wiedzy o religiach i kulturze Bliskiego Wschodu* były realizowane jako wykłady ogólnouczelniane. Za sukces uważam fakt, że ogłaszane przeze mnie zajęcia zawsze miały pełny nabór, a niektórzy studenci zwracali się do mnie już po zakończonych wykładach z prośbami o konsultacje naukowe.

Przedmiotami szczególnie bliskimi tematyce poruszanej w wykazywanym jako główne osiągnięcie książce, były:

1. *Bliski Wschód - religia, historia, geopolityka* (kurs fakultatywny)
2. *Konflikty zbrojne i zagrożenia bezpieczeństwa międzynarodowego na Bliskim Wschodzie*
3. *Międzynarodowe organizacje terrorystyczne*
4. *Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa państwa*
5. *Radykalizm religijny we współczesnym świecie*
6. *Terroryzm współczesny a bezpieczeństwo międzynarodowe*
7. *Współczesny terroryzm.*

W ramach stażu na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu Nebraska w Omaha w Stanach Zjednoczonych miałem możliwość uczestniczyć czynnie w zajęciach dydaktycznych prowadzonych przez: dziekana Wydziału Nauk Politycznych UNO dra Carsona Holloway (*Early Modern Political Theory*), dyrektora Studiów Międzynarodowych dra Patricka McNamara i dr Leigh Anne Opitz (*Global Challenges*) oraz przez dr Beth Chalecki (*Global Security Issues*). Zdobyte doświadczenie dzięki współpracy z amerykańskimi partnerami, również w ramach DAAA USSTRATCOM, zaowocowało też pewnymi modyfikacjami we własnym warsztacie dydaktycznym, w tym opracowaniu gier decyzyjnych wzorowanych na poznanych podczas wyjazdów.

Pomimo tak licznych obowiązków dydaktycznych, moje metody były wielokrotnie bardzo wysoko oceniane, zarówno podczas hospitacji prowadzonych przez samodzielnych pracowników naukowych, jak i przez studentów w anonimowych ankietach.

W ramach powierzonych mi seminariów dyplomowych wypromowałem 35 prac licencjackich oraz 4 prace magisterskie, kolejnych 10 magisterskich jest przewidzianych na bieżący rok akademicki. Ponadto pełniłem funkcję recenzenta podczas procedury dyplomowania 64 prac licencjackich oraz 14 prac magisterskich.

Pewnym podjętym przeze mnie wyzwaniem, wbrew tendencji do umasowienia studiów wyższych, była indywidualna praca ze studentami. Polegała ona na wspólnym przygotowywaniu się do konferencji naukowych, a następnie czynny udział w nich. W ten sposób doszło do 4 wystąpień, w tym jednego podczas konferencji zagranicznej. Kolejnym krokiem było przygotowywanie artykułów naukowych (łącznie 3) i popularnonaukowych (łącznie 5). O słuszności takiej metody świadczą późniejsze samodzielne publikacje studentów, ale przede wszystkim fakt, że dwójka z nich jest obecnie doktorantami. Pani Anna Netreba (jedno wspólne wystąpienie, 2 artykuły) wybrała mnie na promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim. Pod opieką prof. dr hab. Olgi Wasiuty powstaje praca: *Organizacje pozarządowe i wolontariat jako podmioty wsparcia dla sił zbrojnych i ludności cywilnej Ukrainy w wojnie rosyjsko-ukraińskiej w latach 2014-2023*. W takim samym zespole promotorskim z sukcesem zakończył się przewód doktorski Pani Żanny Osikowicz, która w 2021 r. obroniła pracę pt.: *Społeczno-kulturalne aspekty stosunków Polski i Ukrainy w latach 1991-2013* (Wydział Politologii UP).

b) opis osiągnięć organizacyjnych

Z ramienia UKEN pełnię funkcję koordynatora sieci współpracy naukowej Deterrence and Assurance Academic Alliance (DAAA) przy Dowództwie Strategicznym Sił Zbrojnych

USA (USSTRATCOM). Porozumienie o uczestnictwie Uniwersytetu Pedagogicznego w sieci DAAA podpisane zostało w 2019 r. na poziomie Rektora UP oraz Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych.

Od 2019 pełnię funkcję koordynatora współpracy z Instytutem Bezpieczeństwa i Rozwoju Międzynarodowego (dawniej SDirect24). Do moich obowiązków należy podejmowanie i koordynowanie wspólnych inicjatyw UKEN, a zwłaszcza macierzystego Instytutu, głównie w zakresie organizacji konferencji i sympozjów naukowych. W latach 2017-2018 pełniłem funkcję koordynatora współpracy Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Piłsudskiego w Zakliczynie.

W latach 2017-2022 byłem członkiem redakcji czasopisma naukowego: „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate” (dawniej „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis „Studia de Securitate et Educatione Civili”), w tym w latach 2018-2022 pełniłem funkcję sekretarza redakcji. W tym czasie, dzięki wspólnym wysiłkom redakcji, czasopismo to zostało wpisane na listę czasopism punktowanych, w chwili obecnej ma ono 40 punktów. Od 2019 roku jestem też członkiem redakcji czasopisma „SDirect24 Journal”.

Brałem czynny udział w pracach związanych z przygotowaniem konferencji naukowych poświęconych problematyce bezpieczeństwa. Łącznie byłem członkiem 10 komitetów organizacyjnych i 4 naukowych. Raz pełniłem funkcję sekretarza (Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współczesne Wyzwania Bezpieczeństwa Europejskiego”, 18-19 października 2016), a raz przewodniczącego komitetu organizacyjnego (I Krajowa Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo wewnętrzne – strategia i zarządzanie”, 15 grudnia 2017). Dwukrotnie współorganizowałem konferencje zagraniczne (Svitaz 2019, Lwów 2019). Dwukrotnie moderowałem obrady w języku angielskim, podczas konferencji: *The Seventieth Anniversary of the Adoption of Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, (Kraków 2018), w panelach: *ICTR and ICTY jurisprudence on genocide* i *Genocide, Hate Speech and Social Media* oraz podczas debaty eksperckiej w ramach konferencji: *The Young Generation Confronted with the Security Challenges in Europe and Asia* (Kraków 2019). Doświadczenia te w niewątpliwy sposób wpłynęły na rozwój moich kompetencji organizacyjnych, również w środowisku międzynarodowym. Moderowałem też obrady konferencji w języku polskim, łącznie trzech paneli (Kraków 2022 i Kraków 2019).

Od niemal początku mojej pracy na uczelni zaangażowałem się w działalność Studenckiego Koła Nauk o Bezpieczeństwie (do 2021 roku funkcjonowało ono jako Studenckie Koło Naukowe Edukacji dla Bezpieczeństwa). Pełnię funkcję opiekuna sekcji filmowej. Wraz

ze studentami bierzemy udział w seansach filmów związanych z bezpieczeństwem, na ogół spotkania są poprzedzane prelekcją z zaproszonymi specjalistami z tematyki poruszanej w prezentowanych filmach. Ponadto pomagam innym koordynatorom prac Koła, zwłaszcza w przedsięwzięcia naukowych (organizacja konferencji naukowych), ale także w realizowanych projektach o charakterze szkoleniowo-praktycznym. Takimi są wyjazdy na obozy szkoleniowe z udziałem profesjonalnych instruktorów z zakresu strzelectwa, łączności, medycyny pola walki itp. Wśród innych form działalności wymienić można zimowe wyjazdy górskie, które stały się już swoistą tradycją. Taka działalność pozwala na rozwijanie pasji studentów (ale i moich), a zwłaszcza postaw patriotycznych. Jest też okazją do poznania oczekiwań młodych ludzi względem studiów.

Od 2018 roku dzięki głosom moich koleżanek i kolegów doktorów jestem członkiem Rady Instytutu. Jest to dla mnie wielkie wyróżnienie i najmilszy dowód na pozytywne postrzeganie mnie przez koleżeństwo. Pełniłem też wiele funkcji organizacyjnych na poziomie uczelni, wydziału i instytutu. Byłem członkiem m.in.: Rektorskiego Zespołu ds. Opiekunów Roczników (2022), Wydziałowej Komisji Oceniającej (Wydział Pedagogiczny, 2017-2018) czy Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Na poziomie instytutu wielokrotnie pełniłem funkcję członka (recenzent, przewodniczący, sekretarz) Komisji Dyplomowych, byłem opiekunem roku (Bezpieczeństwo narodowe 2016-2019, Bezpieczeństwo międzynarodowe 2021-2024). Należałem do Komitetu Organizacyjnego Dni Otwartych Uniwersytetu (2016-2021 i 2024), Komitetu Organizacyjnego Festiwalu Nauk w Krakowie (2016-2024, w tym jako główny koordynator ze strony Instytutu w 2019 i 2024) czy Komitetu Organizacyjnego Nocy Naukowców w Krakowie (2017, 2021- 2023 z czego trzy ostatnie lata jako główny koordynator ze strony Instytutu). Tak liczne obowiązki organizacyjne są dla mnie najlepszą recenzją moich kompetencji w tym zakresie i dowodem na zaufanie przełożonych.

c) opis osiągnięć popularyzatorskich

Działania w tym zakresie mogę podzielić na dwie główne grupy. Pierwsze prowadzone są w ramach obowiązków służbowych i mających na celu promocję nauki i uczelni. Głównymi metodami są takie cykliczne wydarzenia jak Festiwal Nauki, Dni Otwarte czy Noc Naukowców. Nauka wówczas ma możliwość „wyjść” z murów uczelnianych, mamy okazję pokazać czym się zajmujemy, a może nawet zachęcić kogoś, by poszedł w nasze ślady. Taką też formą jest redagowanie mediów społecznościowych Instytutu, w czym również od lat biorę udział.

Druga forma to publicystyka. Za taką można uznać moje liczne hasła encyklopedyczne, mające na celu dostarczenie podstawowej wiedzy, którą następnie można poszerzać, sięgając już do bardziej szczegółowych prac. Publikowane przeze mnie w otwartym dostępie prace, były w grupie o najwyższej poczytności w styczniu 2019 r. na portalu Academia.edu. Przede wszystkim jest to jednak docieranie do szerszego grona odbiorców dzięki mediom. Wziąłem udział w podcaście „*Do nieba czwórkami szli...*”, czyli *spór o wojnę*, Audioplastykon, 1 września, 2019, <https://holistic.news/do-nieba-czworkami-szli-czyli-spor-o-wojne/> oraz w audycji Radia Kraków (5 września 2017), <http://www.radiokrakow.pl/audycje/kolo-kultury-dokument-histeryczny-kultura-w-regionie/prl-kontra-obywatrel/>

Ponadto opublikowałem szereg artykułów o charakterze popularnonaukowym czy też publicystycznym w zakresie problematyki bezpieczeństwa. Głównie powstawały one na zlecenie Newsweek Polska, były to¹:

1. *51. stan. Jak wojna w Ukrainie obnażyła strategiczną zależność Europy od USA*, <https://www.newsweek.pl/swiat/wojna-w-ukrainie-ukazala-zaleznosc-strategiczna-europy-od-wielkiego-brata-zza-oceanu/9nxg8ss>
2. *Nazywają go "celebrytą wojny". Kim jest Jewgienij Prigożyn?*, <https://www.newsweek.pl/swiat/kim-jest-jewgienij-prigozyn-nazywaja-go-celebryta-wojny/ykrpm0n>
3. *Kalifat Putina. Każe porywać, gwałcić i zabijać dla swej wielkości*, <https://www.newsweek.pl/swiat/porywaja-gwalca-zabijaja-rosja-putina-jak-panstwo-islamskie-isis/666mxk5>
4. *"Syryjski rzeźnik" wraca na salony. "Sytuacja jest mocno kłopotliwa"*, <https://www.newsweek.pl/swiat/syryjski-rzeznik-wraca-na-salony-sytuacja-jest-mocno-kłopotliwa/j9vlsn>
5. *Strategiczna broń Putina. Liczy na zmęczenie Zachodu i rozegranie Polaków*, <https://www.newsweek.pl/swiat/najwazniejsza-bron-w-rosyjskim-arsenale-tak-putin-chce-pokonac-zachod/c09kk29>
6. *Czy Arabia Saudyjska przeszła do wrogiego obozu? "Dryfuje w nieznanie"*, https://www.newsweek.pl/swiat/arabia-saudyjska-flirt-z-chinami-ma-uzmyslowic-ze-usa-musza-respektowac-inne-zdanie/4b6mepw?utm_campaign=cb;

¹ Tytuły pochodzą od redakcji.

7. *Czeczeński scenariusz. To dlatego Putin chce jak najbardziej zniszczyć Ukrainę*, <https://www.newsweek.pl/swiat/wojna-w-ukrainie-czeczenski-scenariusz-to-dlatego-putin-dewastuje-ukraine/4mv1qpr>;
8. *Co rosyjska broń nuklearna na Białorusi oznacza dla Polski? "Putin znów strzelił sobie w stopę"*, <https://www.newsweek.pl/swiat/nuclear-sharing-dla-polski-putin-decydujac-sie-na-przerzut-broni-nuklearnej-znow/k8scfxl>;
9. *Nie ma trzech takich jak ich dwóch. Zachód wyhodował na własnym łonie zmię*, <https://www.newsweek.pl/swiat/stosunki-rosja-chiny-zachod-wyhodowal-na-wlasnym-lonie-zmije/601yb0c>;
10. *Putin stąpa po kruchym lodzie. "Dwór może go przestać tolerować"*, <https://www.newsweek.pl/swiat/wojna-w-ukrainie-putin-stapa-po-kruchym-lodzie-jego-dwor-moze-go-przestac-tolerowac/jgqzvc3>;
11. *Putin powiedział "sprawdzam". Lata pracy poszły na marne*, <https://www.newsweek.pl/swiat/rosja-i-wojna-w-ukrainie-putin-powiedzial-sprawdzam-teraz-ma-problem/2tz3knq>;
12. *"Wariant powrotu do granic z 1991 r. kuszący, ale mało prawdopodobny — oznaczałby porażkę Rosji". Co dalej z tą wojną?*, <https://www.newsweek.pl/swiat/rok-wojny-w-ukrainie-jakie-sa-mozliwe-dalsze-scenariusze-konfliktu-analiza/17n015p>;
13. *Rosyjski domek z kart. Słabość tych pięciu filarów zwiastuje upadek*, <https://www.newsweek.pl/swiat/polityka/upadek-rosji-o-sile-panstwa-decyduje-piec-glownych-filarow-jest-z-nimi-kiepsko/10ek3eq>;
14. *Chiny testują USA. Czy w 2025 r. dojdzie do wojny?*, <https://www.newsweek.pl/swiat/polityka/relacje-usa-chiny-chiny-testuja-usa-czy-w-2025-r-dojdzie-do-wojny/plvf6yd>;
15. *"Armia w armii". Jak Putin nauczył się kontrolować Łukaszenkę*, <https://www.newsweek.pl/swiat/relacje-rosji-z-bialorusia-jak-lukaszenko-zostal-wtulony-w-ramiona-putina/wj0v3vr>;
16. *"Złamali własne zasady". Siedem błędów w sztuce wojennej Rosjan*, <https://www.newsweek.pl/swiat/polityka/wojna-w-ukrainie-siedem-bledow-w-sztuce-wojennej-rosji-zlamali-wlasne-zasady/tq5flx1> oraz: <https://defence24.pl/polityka-obronna/piatkowy-przeglad-mediow-z-defence24pl-budapeszt-blokuje-rozмовy-ukrainy-z-ue-i-nato-nowe-plany-obronne-dla-flanki-wschodniej>;

17. *Rozpad Rosji jest realny. Amerykanie "poczułi krew"*,
<https://www.newsweek.pl/swiat/polityka/rozpad-rosji-i-nowa-zimna-wojna-o-co-w-ukrainie-walcza-usa-rosja-i-chiny/kz2stxg> (przedruk z Nowa Europa Wschodnia).

Szczególnie cenię sobie współpracę z czasopismem „Nowa Europa Wschodnia”, w którym opublikowałem:

1. *Ujgurzy w Syrii. Geopolityczny fatalizm Turkiestanu Wschodniego*, 6/2023, s. 117-125
2. *Rosja. Pożegnanie z imperium*, 3/2023, s. 26-31
3. *Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem. O samotności Władimira Putina i jego Rosji*, 2/2023, s. 64-74
4. *Grupa Wagnera i inni*, 1/2023, s. 85-93
5. *Ja Kyjanyn*, 1/2023, s. 44-48
6. *Zimna wojna 2.0? Kto i o co walczy w Ukrainie*, 6/2022, s. 41-48.

Kilka artykułów zostało uznanych przez redakcję Onet.pl, za najciekawsze w tygodniu opublikowania przez Newsweek oraz kolejnego numeru „Nowej Europy Wschodniej” i udostępniono je czytelnikom tego portalu:

1. *Rosjanie nazywali ich "ichtamniety". Dziś nie ma wątpliwości, że istnieją*,
<https://www.onet.pl/informacje/nowaeuropawschodnia/rosjanie-nazywali-ich-ichtamniety-dzis-nie-ma-watpliwosci-ze-istnieja/ecb1red,30bc1058> (przedruk z „Nowa Europa Wschodnia” artykuł *Grupa Wagnera i inni...*).
2. *Strategiczna broń Putina. Liczy na zmęczenie Zachodu i rozegranie Polaków*,
https://www.onet.pl/informacje/newsweek/najwazniejsza-bron-w-rosyjskim-arsenale-tak-putin-chce-pokonac-zachod/c09kk29,452ad802?ebn=26_article&tpcc=email_op_subs&utm_campaign=redakcja_op_20230519&utm_content=8be85171-f36d-4bb7-9d53-61188db98e0b&utm_medium=freshmail&utm_source=email&elm=title_txt
3. *Kalifat Putina. Każę porywać, gwałcić i zabijać dla swej wielkości*,
https://www.onet.pl/informacje/newsweek/porywaja-gwalca-zabijaja-rosja-putina-jak-panstwo-islamskie-isis/666mxk5,452ad802?ebn=28_article&tpcc=email_op_subs&utm_campaign=redakcja_op_20230602&utm_content=753f8d24-deee-42a2-9211-50091919af91&utm_medium=freshmail&utm_source=email&elm=title_txt

4. *Król jest nagi. Kto (i dlaczego) popiera Putina*, <https://www.onet.pl/informacje/nowaeuropawschodnia/sam-sobie-sterem-zeglarzem-okretem-o-samotnosci-putina-i-jego-rosji/5xd53z6,30bc1058> (przedruk z „Nowa Europa Wschodnia” artykułu *Sam sobie sterem...*).

6. Inne informacje dotyczące kariery zawodowej wnioskodawcy:

1. Znaczenie wymiaru międzynarodowego:

Moje badania za podstawowy cel mają wzbogacanie dorobku dyscypliny nauk o bezpieczeństwie w Polsce. Niemniej nawiązane współpracy z ośrodkami w Ukrainie, a zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, uważam za bardzo istotne. Pozwalają mi na udział w światowym nurcie badań, ale przede wszystkim uważam, że dają mi szansę na promowanie polskiego punktu widzenia. Zwłaszcza widoczne jest to przy współpracy z USSTRACOM. Analitycy i oficerowie tego dowództwa są rzeczywiście zainteresowani naszą perspektywą, jako podmiotu międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa i sojusznika. Mam szansę na przedstawianie naszych wątpliwości, obaw, ale też interesów czy dorobku naukowego. Uczestniczenie w tego typu projektach jest poważnym wyzwaniem w każdym zakresie od metodologicznego, logistycznego po kulturowy czy językowy. Fakt, że ta współpraca została nawiązana i ma perspektywy na dalszy rozwój, uważam za swoje znaczące osiągnięcie.

2. Dalsze plany naukowe:

W dalszym ciągu planuję kontynuowanie dwutorowych badań. W zakresie problemów strategicznych kluczowym będzie uzyskanie finansowania dla projektu „Analiza rozwoju strategicznych sił nuklearnych Federacji Rosyjskiej w kontekście wojny z Ukrainą i zawieszenia udziału w traktacie New START z wykorzystaniem zobrazowania satelitarnego”. Projekt badawczy przygotowuję we współpracy z dr hab. Rafałem Kopciem przy wsparciu New Nebraska Deterrence Laboratory działającym przy Uniwersytecie Nebraska w Omaha (otrzymaliśmy list intencyjny od podmiotu). Przedmiotem badań będą strategiczne siły nuklearne Federacji Rosyjskiej, a w ich ramach wszystkie trzy elementy strategicznej triady nuklearnej. Głównym narzędziem będą komercyjnie pozyskane zobrazowania satelitarne.

Z drugiej strony nadal prowadzić będę monitorowanie zagrożenia terrorystycznego. Planuję również podsumowanie moich badań w ramach Critical Studies on Terrorism Working Group w postaci monografii.

W momencie składania wniosku w procesie recenzyjnym były następujące pozycje: *Securitization of Islamism terrorism in Poland — a critical study*, „Terrorism and Political Violence”; *Sukcesja i tyrania w samozwańczym kalifacie Państwa Islamskiego. Ewolucja struktur i metod działania islamistycznego quasipaństwa*, „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem”; *Taking control of an allied state’s armed forces by the Russian Federation: A case study of the Arab Republic of Syria and the Republic of Belarus*, „Studia Wschodnioeuropejskie” oraz *Żywe tarcze Hamasu i Rosji w Ukrainie* [w:] *Ochrona ludności w czasie wojny - wnioski i rekomendacje z Ukrainy*, (red.) D. Kaźmierczak, P. Pacek, Wydawnictwo Naukowe UPH w Siedlcach.

3. Nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda Dziekana Wydziału Pedagogicznego za znaczącą aktywność naukową w latach 2016 i 2017.